

Vocabulari sequiaire

Encetem nova secció amb la voluntat de comentar-hi paraules que són patrimoni dels parlants manresans, i també sovint dels d'altres poblacions del Bages i de part o tota la Catalunya Central, però que no se solen fer servir en altres territoris del que s'anomena "català central".

El punt d'arrencada és el reportatge sobre *El parlar de Manresa*, que vam publicar l'abril de l'any passat, i que va tenir força ressò a les xarxes. S'hi recollen paraules com *baleiar*, *pipiripip*, *postada*, *racó* o *torreta*, algunes de les quals es perden inexorablement (fa poc un amic em comentava astorat que havia demanat *bosses del racó* en una botiga i la dependenta no sabia què eren). Uns quants lectors hi van fer aportacions, que anirem recollint en aquest espai. Els nous suggeriments que puguin arribar al nostre correu electrònic o via Twitter, Facebook o Instagram, amb l'etiqueta **#bagesisme**, seran benvinguts.

Aquest mes parlarem d'algunes paraules relacionades amb la Séquia, a proposta de l'amic Isidre Casals, que em recorda que els hortolans posaven *senyals de fenàs* -un manat d'herba verda-- per indicar que havien desviat l'aigua per regar el seu camp. Aquest desviament es feia obrint el *restellador*, una planxa metàl·lica que canvia la direcció de l'aigua dins dels *ramals* o *brancs* dels recs. Al Diccionari de l'Institut d'Estudis Catalans (DIEC) no hi surt la paraula *restellador*, però sí que consta en el Diccionari Català Valencià Balear, com a variant d'*estellador* -i també *trestellador*-, alhora que recull el privilegi del rei Alfons el Magnànim, que «posa sots protecció y salvaguarda real la céquia de la ciutat de Manresa, resclosa, rastells, restalladors, rasas, ponts, pedres», extreta del llibre *Cequia de Manresa*, de Magí Canyelles, el cronista manresà del segle XVII que va *canar* (mesurar amb canes) aquest nostre canal medieval. Altres elements que obren i tanquen l'aigua són els *ullals*, les comportes de la Séquia que donen rec als camps, i els *bagants*, que serveixen per desguassar i obrir i tancar la Séquia en llocs estratègics, com ara la resclosa de Balsareny. I per acabar, una dita manresana que aporta Cristina Balaguer: *Anar com l'aigua de la Séquia*, una expressió que es diria d'algú que no té disciplina o fa el que vol.

A l'hora de tancar aquest espai, m'arriba la trista notícia de la mort prematura de Joan Badia i Pujol, mestre de mestres, a qui dec en bona part l'afició a estudiar i divulgar la llengua catalana. Serveixi, doncs, també, de modest homenatge a la seva immensa figura.